

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felétős szerkesztő:
MAGYAR BÁLINT.

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Feleky-ucca 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben hához szállítva, vidékre postán küldve:
Egész évre 36 K | Negyedévre 9 K
Félévre 18 K | Egyes száma 80 L
Külföldi előfizetéseknél a postabér megtérítését kérjük

Hirdetéseink díjazásak szerint. — Nyilvántartásunkban.

A közlő és hirdetői díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 87.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

MI NEM VOLTUNK hivatalosak az Egyesült Zsidó Nemzeti Part alakuló gyűlésére, pedig — nem tagadjuk — érdekel az a nem egészen a zsidóságot érdeklő választási mozgalom. Érdekel minket azok névsora is, akik nem bánják, ha más érdekéért is, de mindenáron be akarnak jutni a parlamentbe és hogy oda bejuthassanak, mindenáron be akartak jutni az Egyesült Zsidó Nemzeti Part vezetésének dicső listájába. Különösen érdekel pedig bennünket a valamikor Bercsényi-ivadékként büszkélkedő Reizmann Henrik, akit az egyesült hitsorsosok talán éppen amiatt nem akartak semmiféle tisztásra bevásztatni és a választás rendes során ki is bukatták mindenből. De hát nem azért sok utat megjárt ember a dr. Reizmann, hogy ki ne fogjon még a hitsorsosok is. Ha nem választották meg a pártjához a rendes választáson, hát jó volt neki az is, hogy *kiegészítette magát vele a választmány és mint a legbiztosabb honfut*, mint előkhelyettes-félt, még az ügyek intézésével is megbizta. Látható, hogy a többi, az Egyesültek közé be nem állt zsidók, látjátok, a múltal ámitók és a jelen konjunkturáját nem értő, magukat még mindig magyaroknak vallók, látjátok: ez a nagyság útja. Így lesz nagy zsidó nemzeti ember a magyar nemzeti tanács főtanácsadójából. Gutmann ügyvéd ur! Rozgonyi tagtárs ur és Önök még egyenéhányan, akik annakidején ott lelkesedtek a Reizmann ur előadásain, melyszerint Csaba István, Tahy Endre, Zombory Dezső stb. nem magyarok, csak ők a magyar: mit szólnak most Önök ehhez a nagyon furá módjához a képviselői mandátum keresésének? Kinek volt hát akkor igaza és ki az, akivel Önök most nem értenek egyet, sőt talán egy kicsit furcsán néznek rá, sőt ott is hagyának, ha — mondjuk — a parlamentben összehatalálkoznának ökegyelmessége dr. Reizmann hajdani Bercsényi-utóddal?

FÜTHETŐ KLOZETET követel Pések tanügyi referens a munkácsi magyar elemi iskola tanulóinak, ugyanakkor a Fludner — a beállott korai fagytól fázókodók — nem tudnak heteken át fához jutni. Aki azt hiszi, hogy azért nem, mert fa nincs, az téved. Fa van, hideg van, fuvaros, favágó. az is van, de nincs — bárca, fautalvány. Egy külön tisztviselő ül az erdőgondnokság egyik szobájában, akinek — azt hisszük — az a rendeltetése, hogy fát utaljon ki. S ez az ember teljesen hiábavalóan ül meleg szobájában s a didergők a hideg előszobában hiába topognak, fát nem lehet kapni, mert fát csakis nyomtatóit bárcán adnak ki. Hja, ilyen a bürokrácia!

Keresztényszociális politika.

Irtá: dr. Fleischmann Gyula.

Ellenségek körülülve, ezernyi nehézséggel küzdve, félreértve, megrágalmazva tör magának a keresztényszocializmus lassan és biztosan utat előre Európa keresztény államaiban és nálunk Slovenskón. Közeledik az idő, amikor époly világmogalomma fogja kinőni magát, akár a szociáldemokrácia vagy most újabbban a kommunizmus.

Ha a tömegek nagyságát nézzük akkor följött állunk úgy a szociáldemokraták, mint a kommunisták fölött, viszont elmaradunk azonban a szervezetség, egység, és öntudat tekintetében mindaktól mögött.

A kereszténység nagy tömegei elsősorban vezérei nem értették és nem fogták fel oly jól a kor szellemét, nem tüzték ki távolabbi célokat maguk elé és nem rendelkeztek olyan lendülettel

mint a szociáldemokraták és kommunisták. Nem tudták a tömegeket oly mozgékonyra, elevenné tenni, s míg egyrészt szabadulni akartak a konzervativizmustól, félték, hogy tulajdalkások ne legyenek. Soraiakt megbotította a liberalizmus, s a személyi politizálástól elfelejtettek ellenfeleikhez hasonlóan átmenni a tömegpolitikára. Így azután a keresztényszociális politika nem talál és nem talál ma sem oly közvetlen támogatókra a keresztény népben, mint a szociáldemokrata és kommunista vezérek a proletáriátusban.

A múlt osztályuralmai után ma újabb osztályuralom fenyegeti a társadalmat, amely talán még kegyetlenebbnek és véresebbnek ígérkezik minden eddiginél. Ha ezt a veszedelmet megállapítjuk akkor ez ellen a keresztényszociális politikának gyors és erőlyes akciót kell kifejtenie.

Mert miről van szó? A szociáldemokraták, kommunisták és keresztényszocialisták valamennyien az osztályuralom és osztályellentétek megszüntetését akarják. Csakhogy az első kettő diktatura, forradalmak s ha kell, vérengzések által, az utóbbi pedig békés uton-, amint maga Marx is mondta, hogy a szocializmusnak a fejlődés törvényszerűségénél fogva akarva nem akarva is el kell jönnie. A társadalom önkénytelenül a szocializmus felé halad.

Mármost a kereszténység tömegeivel meg kell érteni, s föl kell öker világoztatni, hogy egyedül tőlük függ a további társadalmi fejlődés békés vagy forradalmi alakulása, az egyoldalra való hatalmi eltulodás, vagy megértő közös munka, egy szélsőséges, mindent felemészítő, elpusztító barbarizmus, vagy a haladásnak és társadalmi életünknek keresztény erkölcsi alapon való biztosítása.

Ezeket a fontos dolgokat meg kell magyarázni a nagy tömegeknek, hogy ők is belelássanak mozgalmunk jelentőségébe s ne álljenek föl az ellenünk szórt íres bombasztoknak, mintha a keresztényszocializmus a kapitalizmus és a történeti osztályok védelmét szolgálna.

Meg kell tisztítani a keresztényszocializmust a téves előítéletektől és ki kell emelni, ki kell domborítani és hirdetni a benne rejlő lényegét, igazságát és jóságát.

Legfontosabb, hogy megdöntsük ellenségeink azon állítását mintha a keresztényszocializmus bármiféle reakció szolgálna és tetteikkel kell beigazolnunk, hogy a keresztényszocializmus a haladás és fejlődés szolgálatában áll.

Minden eszme csak nehezen tör magának utat a kor uralkodó eszméi között, s ezt a harcot a keresztényszocializmusnak is meg kell vívnia.

Amint a szociáldemokrácia megteremtette magának a nemzetközi és társadalmi egységet, úgy kell megteremtene ezt a keresztényszocialistáknak is.

Nem szabad felaprózni nemzetiségi, jelekezeti és osztályellentétekre a kereszténység erejét, hanem a proletáriátus egységéhez hasonló egységet kell teremtenünk az egyes országok, nemzetiségek és jelekezetek között.

Csak ha erre az utra lépünk, válhatik a keresztényszocializmus világmogalomma, s mint ilyen világtörténeti jelentőségűvé.

Ehhez elsősorban megfelelő számú intelligencia kell, amely a nevelés, felvilágosítás és szervezés nagy munkáját végezze. És itt lehetetlenül kell tenni a szociáldemokraták taktikázását, akik a tömegektől minden eszközzel távolgartani igyekeznek a középosztályt, hogy azután a magára hagyott nép teljesen a szociáldem. és kommunisták kezébe jusson.

Hisz a szociáldemokrata mozgalom sem volt mindig tiszta munkásmozgalom, s még ma sem az. A szociáldemokrácia tanítói és vezérei is a középosztályból kerültek ki.

Nekünk is be kell mennünk a tömegekbe, s őnzellen, kitartó munkával megnyerni őket és beigazolni, hogy a mi sorsunk az övékkel azonos, a mi kenyerünk az övékkel testvériesen osztjuk meg.

Tanítsunk, neveljünk, dolgozzunk keresztény népként, s akkor mieink lesznek a tömegek.

Magyarország a béke után.

„The Scotsman” angol lap okt. 16. iki számából.

A szigetű angolnak vagy a szabad természethez szokott amerikai utazónak az európai határok átlépése mindig az érdeklődés és a kíváncsiság tárgyát képezte rendszerint több vagy kevesebb felesleges kintlódással. Ma ez egy sokkal fontosabb ügy. Az érdeklődés megmaradt, a kintlódás leginkább igaz és a kitartó türelem szükségese növekedett. Éjjel felrázhatnak álmodból, hogy átvizsgáljanak, nincs-e nálad rejtett pénzösszeg, nappal sorba állhatsz, vagy öszterelhetnek mint a juhokat hosszú órákon keresztül, amíg a vizsgálatnak vége. Egy mosoly vagy egy éle még mindig hasznos, de valami iránt különös érdeklődést tanusítani rossznak bizonyult. A tapasztalat diktálja, hogy a kérdésekre gyorsan és határozottan feleljünk és az okosság, hogy soha se adjunk önként felvilágosítást. Az előbbinek betartása valószínűleg átszűri a penzedet és a cigarettáid. Az utóbbinak elfelejtése egy valóban nem kívánatos átvizsgálását eredményezi a csomagodnak.

Mindig tanakodol, mennyi időt kell eltöltened, na téged és a csomagod átvizsgálják? Hány piszkos kéz fog turkálni a dobozáidban, mennyi borralvalóra lesz szükséged és amilyen ez a fogadtatás, olyan jó, vagy rossz az első általános benyomódás a népről és az országról, melybe belépsz. Ritkán kell ezt a véleményt alaposan megváltoztatni, amit az író a legutolsó évben számtalan esetben tett tapasztalata megerősít. Megállapításokat teszünk, a francia még mindig mosolyogva illedelmes, a swéci udvariasan határozott, az olasz szeles, az osztrak kedélyes, a cseh mogorva, a román alatomos, a szeb viadán segítő, a magyar öszinte és nyílt, szükségtelen vigyázni a kézmozdulataira, ha a holdmidat vizsgálja és borralvót adni neki annyit tenge (dacára a szegénységének), mint megsérteni őt. Amint a határnál, úgy az egész országban látjuk, hogy az öszinteség és becsületesség jellemzi a magyart, ezt megtaláljuk az egyszerű embernél, a kereskedőnél, a miniszternél és majdnem meglepő mértékben magánál Horthy kormányzóznál is. Ha a jelen nehézségeiről beszélnek, beismerik a multban tett hibáikat és tévedéseiket: ha az igazságérzetükhöz fellebeznek, nem igyekeznek elrejtani az utóbbi két év eseményeit, ha vizsgálni vagy ott, senki se fog zavarni, a legrosszabbat épp úgy feltárják, mint a legjobbat, de elvárják a becsületes véleményed és tagadhatatlan, hogy semmit sem akarnak elrejtani, de nincs is semmi, amit el kellene rejtetniük.

Az író Magyarországon tett előző látogatásakor kapták meg a magyarok Sir George Clarke, mint a legfelsőbb tanács megbízottjának utasítását az államformára vonatkozólag, mit rejteget még számukra a sors. A békét már aláírták Terjedelmes munka és dacára, hogy még nem hozták tudomására teljes egészében se a magyar közönségnek, se a nagyvilágnak, eleget tudtunk velük, hogy a legrosszabbat már is tudják. Vártak büntetést, sőt szigorú büntetést, mert Magyarország sohasem igyekezett visszautasítani a háborút a felelősséget, dacára, hogy ökmányokkal tudja bizonyítani, hogy ha szabad akaratá lett volna, úgy nem lett volna háború. De ilyen tervet, vagy jövőt, amilyenre a tanács

ítélte, nem vártak, és amikor egy nyugati magasrangú diplomata, aki ösmeri az egész helyzetet, úgy nyilatkozott az író jelenlétében néhány feltevérről, mint a „civilizáció szégyenéről”, nem meglepő, hogy a magyarok megzavarodva, megütközve és megbotránkozva küzdenek a kegyetlen igazságtalanság érzése alatt a helyzet megítélésében elég súlyos érvképen tekinthetjük, hogy minden osztályhoz tartozó angolul beszélő és más idegenajku nyugati lakos osztja a magyar nemzetet és azt kérdi, hogy miért bünhődjék Magyarország súlyosabban, mint bármely más legyőzött ország. Tanakodnak, vajjon a legfelső tanács eléggé figyelembe vette-e a saját megbízottjának tudósításait és memorandumait és talán ma ő maga is kétekedik benne.

Néhány tény felemelése segíteni fog, hogy legalább megértsük, mit éreznek a magyarok. A béketanács határozata megfosztotta a magyarokat területük két harmadától és lakosságától. Sokkal kevesebb említés történt volna a lakosság elvesztéséről, ha az elszakított nép mind ahhoz a nemzethez tartozna, ahova most dobta őket a sorsuk, de ez egyáltalán nem áll.

de látni fogjuk, hogy éppen nem kívánatos az egyháznak szempontjából az, ami vele csak megkezdődött és

Megtudtuk ezt egészen pontosan és leírjuk minden szenvedélytől menten, hátha figyelemre méltatják sorainkat azok, akikhez a dolog elsősorban tartozik, t. i. a kormányzó urak és hátha sajnálni fogják egyrészt a már elküldött pešekiadát, másrészt pedig intézkedni fognak, hogy ilyen többé ne történhessen és a helyzetet más tekintetben is számolni fognak.

A kiutasító rendelet visszavonása végett Nagyszőlősről bejött kedden Heller Ernő Ungvárra. Kérésére elkísértük Huber referenshez és előadtuk a következőket:

— Tudvalevő, hogy Podkarpatszka Rusz és Szlovénzsó egy része egyházzójogilag még ma is a szatmári püspökséghez tartozik. Az új egyházmegyei beosztások még nem történtek meg, ha meg fognak történni, akkor bizonyosan elszakadunk a szatmári püspökségtől, mert annak székhelye most a románok által megszállt területen van, ahonnan is a püspök más országok híveit nem kormányozhatja. De most még az új egyházmegyei határokról vonatkozólag semmi sem történt. Ez a terület egyházzójogilag a szatmári püspök diocesisa ide csak ő küldhet papokat. Itt csak azok taníthatnak, prédikálhatnak, gyónthatnak és szolgálhatnak ki szentségeket, akik arra a szatmári püspöktől kaptak u. n. iurisdictiont. Ha más püspök papja akarja itt működni, akkor annak előbb a szatmári püspök előtti kell u. n. iurisdictionalis vizsgálatot tenni, okmányait bemutatni és ezek alapján esetleg meg is kapná az iurisdictiont. De másképpen nem történhetik. A kath. egyház nem valami quákker felekezet, ahol mindenki végezhet papi munkát, aki például jól tudja a hangját rezgetni és a bajszját rángatni.

Mivel tehát az egyházjog ezidőszert csak a szatmári püspöktől és az ő általa küldött papokat fogadhajja be ezen a területen, azért ha Pešek, mint az egyházi ügyek referense, kiutasította inna a szatmári püspök által küldött papokat, akkor itt helyek maradnak üresen, plébániák, káplániák és hitoktatói állások betöltetlenül. Ha Pešek ezt a munkát ilyen arányban folytatja, innen rövidesen kipusztul a kath. papság jó része. Vajjon, hogy jött erre a gondolatra és hogy nyugodtat meg a kormányzóság, hogy az ő nevében ilyeneket tesz? A gondolatra — maga mondta el — úgy jött rá, hogy megharagudott a szatmári püspökre, mert az valamelyes adatokat nem bocsátott rendelkezésére Pešeknek. Ezert nem fogadja el Pešek azóta a szatmári püspök által ide küldött papokat, még ha azok, mint dr. Uhl Károly is, megérkeztek után azonnal jelentkeztek Hubernél, hogy irásban és szóval kijelentsék, hogy az állam ellen semmit sem fognak tenni. Pešek nem enged. Anyagi kárával az illetőknek, szellemi és erkölcsi kárával a kath. egyháznak, utasította őket vissza és hiába magyarazzák neki az egyházi jogot és azt, hogy az új egyházmegyei határok végleges megvonásáig ez másképp nem lehet. Nem, ő a szatmári püspök papjait nem fogadja be. Persze, a galicjai pópák ellen nincsen kifogása. Pedig azok püspök sem igen állhat vele diplomáciai összeköttetésben. Vagy igen? Mi lesz most a harmadikungvári és a felsődomyai kápláni állás be-

töltésével? Mi lesz az ungvári, beregszászi, sőt talán a munkácsi gimnázium hitoktatói állásainak betöltésével? Mi lesz az esetleges beteg papok vagy elhunytak pótlásával? Ezeket csak Szatmárról lehet pótolni és ha Pešek ur nem engedi, az ungi papság nevében valaki kénytelen lesz Rómába utlevelet kérni,

Kormányzó urak, vizsgálják meg ezt az esetet és tegyenek igazságot.

— maga is elismerte, hogy „nehéz” a kath. papságra, mert nem tett fogadalmat. Hát mikor kérte valaki tőle azt a fogadalmat? A békeszerződés aláírása előtt igen de azután nem. Akkor pedig nem voltak előbbi esküjük alól még fölmentve, így le nem teheték az újat. Ezt most oknak felhasználhatja egy Pešek, de azért nem válik igazságos okká, és ha döntőbírósg elé kerül ez a dolog — kormányzó urak — mi gondolnak, kinek lesz igazga?

Egy levél.

Igentisztelt Szerkesztő Úr!

Közérdeklőlt sziveskedjék a pár soromnak helyet adni b. lapjában; remélve, hogy a felszólalásommal az alább jelzett bajt sikerülni fog orvosolni.

Ungvár város — igen helyesen — gondoskodni óhajtott arról, hogy lakosságának egy része a város által tűzfával legyen ellátható s évéget tüzfait veti és azt az autalóci iparvasut ungvári állomása mellett létesített tűzifarakodón adja át a fogyasztó közönségnek 86 K ürmétere-nkénti egységárón.

Most nem akarunk a kiszolgáltatott fá minőségével foglalkozni, ám az is sok kívánnivalót hagy hátra; de nem tudjuk, hogy a város a fát miként köteles a termelőtől átvenni.

Foglalkozunk kell azonban a kiszolgáltatott tűzifa mennyiségével. Feltételezzük, hogy a tűzifa-kezeléssel megbízott városi közegeket eljárásuknál nem rosszakarat, sem szándékosság nem vezérelte. De a fogyasztóközönség részére átadásra feltehető tűzifa megtekintése alkalmával észlelt hiányra feltétlenül fel kell hívunk az intéző körök figyelmét.

A kiregelt tűzifa oly rosszul van rak solva, hogy annak mintegy 20 — 30 százaléka hiányzik és ebből kifolyólag a fogyasztóit érintő károsodás — hozzávetőleg pénzértékre átszámítva — ölenkint a 100, azaz egyszáz koronát is eléri.

A törvényszabta mértékek gondos betartása mindenkire kötelező és ennek ellenőrzése a rendőrség feladatát képezi (Vagy talán ez most az uzsora hivatal hatáskörébe tartozik?)

Felhívjuk tehát az illetékes hatóságokat és a tűzifakezeléssel megbízott közegeket, hogy a lakosságot nagymértv megkárosításnak kitéve és hiány megszüntetéséről haladéktalanul gondoskodják; a fogyasztóközönséget pedig, hogy az észlelt hiány miatt a rendőrkapitányságnál emeljen panaszt.

Szerkesztő urak szives jószágáért köszönetet mondva, maradok tisztelő híve:

egy fogyasztó.

Egyházüldözés?

Az elmúlt hét hétfőjén a nagyszőlősi főszolgabírósg kiutasító rendeletet kézbesítetteti dr. Uhl Károly királyházi kath. plébánosnak és Heller Ernő nagyszőlősi kath. segédlelkésznek.

Előbbi a kiutasítás különösen azért érte igen-igen kellemetlenül és meglepetésszerűen, mert mintegy két hónappal ezelőt királyházi plébánossá való kinevezésekor csak egy költözödhetett Szatmárról Királyházára, hogy onnan a románok által kiutasította magát. (Püspöke ugyanis a szatmári egyik theologiai tanárszékéről nevezte ki plébánosnak.)

Minden ingóságával jött tehát, hogy Királyháza esetleg egy egész elette berendezkedjék. Odaérkezve a plébánián is átalakításokat végeztetett, a hiányzó butorokat bevásárolta, a gazdasághoz szükséges felszereléseket és háziállatokat beszerzte, szóval olyan kiadásokat is eszközölt, amelyek a jövőben térülhetek volna meg főképpen a szorgalmas gazdálkodás folytán. Ilyen körülmények között jött a kiutasító rendelet.

Heller Ernő még fiatalember, neki ugyan mindegy, hogy püspöke hová küldi káplánnak,

Dante csillagai.

Irta: Magyar Bálint.

II.

A „Pokol” a bünből való szabadulás vágyát ébreszti föl bennünk s a csillagok felé fordítja tekintetünket, vagyis arra a gondolatra kelt: milyen édes lehet békébe jutni az Eggekkel.

A „Purgatorium” már magának a kibékülés folyamatának leírása. Kettős csoda alakjában történik az Istennel való békébejutás: a szenvedés által, amit a lélek ott elvisel, lehall az emberről, a bün és s-eretet által, amely ott a lélekben Isten iránt feltámad, ráhall az emberre a béke.

Tehát a még szenvedők máris a megnyugvás örömét érzik és a legfenségesebb harmónia hangjait hallatják. Ez a „Purgatorium” érdekessége. Az ottlevők szenvedése Dante leírásában úgy tűnik fel, mintha nem is volna szenvedés. A vezeklő lelkek nagy-nagy seregei kivétel nélkül mind azért „könyörögnek, hogy Dante könyörögjön értük”, hogy mielőbb szabaduljanak, de azért valamennyien „drága, féltett kincsnek mondják ott az időt”, amit ki kell használniok. Vagyis szenvednek és örülnek, hogy szenvedhetnek, mert tudják, hogy „csak itéletnapig hullik ott a könnyű”.

Ha szenvedésük milyen-voltát keressük és kérdezzük, el tudjuk sorolni, látjuk, tudunk róla, de éppen a léleknek említett nagy harmóniája

miatt nem tudjuk azt a szenvedést szenvedésnek érezni és úgy látszik, Dante sem akarja azt velünk szenvedésnek éreztetni. Halljuk, hogy „ott a bün csöppekben hull le a bünös szemén”, halljuk, hogy „szemük fekete gödre mélyre tágul”, végigmegyük a purgatoriumnak mind a hét főkörén, a volt kevélyek, irigyek, haragosak, restek, fősvények, torkosak és buják maguk mondják, hogy „szenvendünk”, „szenvendünk”: — mégsem tudunk a purgatoriumban egészen, de főleg sem arra a gondolatra eszmélni, hogy ott szenvedéshely volna. Hiába mondja Dante egyik helyen: „Mikor lent voltam, megolvadt ívegbe ugorni enyhülés lett volna nékem: oly mértékben volt a láng melegje”. Hiába említi máshol is a tüzet, a lángot, az éhséget, a megasztott, összezugorodott anyákat, az a „tulnani dal, amelyre ezek a lelkek már nem süketek”, az az örmérség, mely a vezeklő lelkében ébred, mikor rá gondolnak, hogy a „szeretet suhintja ott szíjját” — ez a megnyugvás elveszi ott a fájdalom élet és mi sem tudunk éreztetni mást, mint a lelkek szeretet-készségét: repülni a fényes csillagokhoz.

Megtörténik pedig ez a repülés a csillagokhoz akkor, amikor a már megszenvedett lélek megfürdött a Léthe és Eunoé folyókban is, aminek következtében már nem emlékszik többé bünére és szorongatásaira sem, csak a jókra emlékszik, amiket gyakorolt és az örmre emlékszik, hogy az Éggel kibékülhetett.

Óh csillagok, Dante csillagai! Óh áldotti,

szent repülés a csillagok felé! Mi volna itt hasonlító hozzátok?

Észünkbe jut a derék és egészséges család, amelynek tagjai a nappali fáradságos nagy robotja után együtt ülnek este s míg testük faradt izmainak zsiabodását a teljesített hivatás édes megnyugvásával szinte örömmel érzik, amíg a holnap és holnapután teli napot tervét — mint az élet kereszteszálának edelkedészeti tervét — halkan megbeszélük; megkondul az estéli harangszó s az ökö valamennyien inába kezdenek. A föld fáradságát s a földre vetett terveket az égbe röpti az esti harangszó. Óh estek, alcsillagok, mélyeség nagy esték, amikor már nem érzik a fáradság amikor ragyog a csillag s az imádság közben elfelejtődik rossz tetünk és lelkünknek minden rossz tudata, és már csak a jónak is merete, emléke zsong bennünk: óh esték, ti vagytok hasonlóak a dantei purgatorium nagy alkonyatához. Azok a ragyogó szemek, amelyek az egekbe vetődnek és szuszuk átór a felhőkön, s azok a még ragyogóbb szemek, amelyek az égből visszaneznek: ezek a dantei Purgatorium csillagainak legszebb testvérei. És mintha földi életünk (nem úgy, ahogy van, de úgy, amint igaz és keresztény) egy kicsit a dantei Purgatorium hét főköre volna! Mint ahogy a keresztény vallás valóban úgy is tanítja, hogy elkövetett bűneinkért részint vagy egészen már a földi életben is elget tehelünk és hogy ez boldogsággal föl el. A kereszténység az irigynek már

Zoványi Jenő

debreceni tanárt a debreceni kir. törvényszék a vallástanítás elleni agitációja miatt másfél évi börtönnel sújtotta.

Ezt a rövid hírt olvastuk a lapokban. Pedig ennek a dolognak érdekes és tanulságos háttere van.

A 80-as években mint sárospataki diákok között futótűzként terjedt el az a híhetetlen hír, hogy egy zsidó fiú jelentkezett a Collegium igazgatója előtt és kijelentette, hogy ő átter a református vallásra, sőt pappá akarja magát képezni.

Sok beszéd tárgyát képezte a kis városban Krausz Jenő elhatározása, de a dolog önnnyé vált és Krausz Jenő mint Zoványi kálvinista lett, a collegiumban ingyen ellátást, lakást kapott, tanult majd később a teológiai fakultásra lépett s tényleg református pappá avatták, sőt idővel a sárospataki akadémián teológiai tanár lett.

Azt mondják nagy nevű theológus lett, — de itt kezdődik a dolog tanulságos oldala, a faji, a vérbeli elfoitéás, a lélek megnyilatkozása. Megcsaphatta a gheetto szele, mely a thalmud tanulmányozásból áradt felé, talán népet is titkon figyelte és sugdosásunkat és álmódásokat möh szívele vette be — elég az hozzá, — anélkül, hogy elégedetlenségét, meghasonlulást leköszönésével dokumentált volna, ezt nem tette, de felcsopott vallásújának. Szép állás — gondolta — s esetleg hasznos is lehet.

Eleinte a tanítványai, majd később az ősi collegium szigorúan puritán tanári kara észrevették rajta, hogy a chatedráról oly veszedelmes elveket hirdet, amelyek ellenkezik a calvinizmus-alap erkölcsével.

Sárospatak egyszerűen és méltóságtelesen járt el vele, felfüggesztette és elcsapta állásától.

Zoványi Krausz persze apellált — felperes lett. Közben valami kis állásban huzta meg magát az országos levélfőrelál s várta a dolog végét. A régi liberális érat ismerjük és Zoványi addig kímélte, míg ügyét elsimították, de ha jól emlékszem, tanait ünnepein vissza kellett vonnia. Megnyílt a debreceni egyetem és Zoványit a liberalizmus egyetlen tanárja hívta meg.

Vajjon ez a lélekben zsidó ember okult e szenvedésén és meghurcoltatásán, vajjon halás lett-e a kalvinizmusnak, hogy keresztényi módon, mint megtért bárányt visszafogadta kebelébe, de hogy — hajtotta tovább is a vele született fölforgató szellem előfött dühös tüze. Beütött a kommunizmus, megfött ismét a várva-várt alkalom a rombolásra, a lélekméltelyezésre. A gheetto szele ismét susogott és az Isten fölővartól szolgálja, a teológiai tanár Zoványi Jenő ismét Krausz lett és a vallástanítás ellen agitált, azt hisszük, hogy most már utóljára.

— 400 millió dollár. (Washington, szept. 23.) Az alien enemy custodian 400 millió dollárnyi olyan német és osztrák-magyar vagyont kezel, amit annak idején az ellenséges idegenektől vettek el. Garvan biztos becslése szerint a háború alatt fölfogott idegen vagyomból a múlt ősszel hozott fölvény értelmében vagy 300 millió dollárnyi már visszafizettek az eredeti tulajdonosoknak. Erre vonatkozó pontos adatokat akkor tesznek majd köze, ha a hivatal megette a maga kimerítő jelentését a kongresszusnak. A kongresszusra fog bérülni az a feladat, hogy a még kezelés alatt levő vagyon felett intézkedjék.

A földi életben mondja: „Mennél több mond valámé miéneknak, annál több jó jut egy szívnek bele.” A haragoshoz már a földi életben így szól: „Békéért imádkozzál Isten bárányához és szelid kezéért annak, ki elveszi a világ büneit.” A fősvényhez intézett szavai: „Fősvény, mit sírdogálsz a fekete földért? Taposson a csuf sárra sarkad!” A torkosnak: „Boldog, aki az igazságot szomjazza.” A Keresztelő a pusztában lakva meg birt a sáskán és a mézen élni és épp ezért nőtt oly dicőre, nagyra...”

Igy fejezi ki a keresztény tanítás, hogy nemcsak a purgatorium, de már a föld is lehet az elégtételadás és a boldog harmónia helye és hogy itt is vannak csillagok, amikre nézzünk, megnyugvást, ami előttöl. Léthe, melyben felejtünk. Ugy fejezi ki éppen, mint Dante: „Sursum corda!... Föl a szívekkel a csillagokhoz!”

A hét P betűt (a hét főbűn jelét) mi is felirhatjuk homlokunkra és jötteinkkel letörölhetjük onnan. Elkészíthetjük magunk magunkat, hogy a csillagokhoz szálljunk. Eleintéke vihetjük a dantei Purgatorium minden érdemét, fényét és csodálatát.

Talán azért van, hogy a dantei nagy költemény hármas csillagai közül (a pokol, purgatorium és a menország csillagai közül) egyik sincsen olyan közel hozzánk, mint a purgatorium csillaga... Mintha egy oltár öröklámpájaként egészen a szívünk előtt égne!

UJDONSÁGOK.

Erdély felől.

Erdély felől ma így dalol a szél:

Bocsásd meg nekünk te kényes, cifra dáma
Ki mohón merülis a táncos éjszakába,
Hogy a zene hangját túljúzzák jajaikna.

És te frakkos férfi, ki hölgyed bámulod
S keble meleg haván az ékszerű ámulod:
Ne lásd, hogy most milliók könyörgő karja int...

Jaj, férfiak, most úgy mondatok bököket
S ti asszonyok most úgy adjatok csókokat,
Hogy vérünk hullása ne rontsa kedvetek!

Oly bús a mi sorsunk, oly rú a halálunk!
Ha most sikoltunk is, majd csendesés válnunk!
Élet vagy halál, itt ez most egyre megy...

Ma még van sikolyunk, holnap az se lesz már...
Friss tavasz előjött, jöhet kalászos nyár...
Kinunk csak veget ér... szívünk csak elát...

Erdély felől ma nyögve így dalol a szél.

— **Házasság.** Osdolai dr. Csűrös Szilárd és özv. dr. Pogány Dezsőné száll. csikaszétségi Csató Otília f. hó 3-án házasságot kötöttek.

— **Az élmezés biztosítása céljából Falkenberg** miniszteri tanácsos Romániában járt és visszaérkezése után azonnal tájékoztatta a saját utóinak eredményéről. Elmondotta, hogy kissé elkésett, mert az előtte ott járt belgák, angolok és franciák minden érat felkínálták a gabonáért, hiszen nekik a nagyobb távolság dacára is kevesebbe kerül a szállítás, mint Csehszlovákiának. Augusztusban és még szeptemberben is egészen jó rekompenzációs üzleteket lehetett volna csinálni, mert azóta a cukor ára is esett Romániában. Így is 800 vaggon kenyérmagot — nagyobbrészt kukuricát — vásárolt az élmezési diktator. Zsír bőven kapható és nem is olyan drága. Ha Romániának állami vasutjai lennének, könnyű volna különösen Beszarábiából mindent beszerezni, így azonban a vasutak társaságok kezében lévén, nagyon nehéz egyrészt vonatot kapni, másrészt a szállítást megfizetni. Bulgáriából és Jugoszláviából számít meg vásároltatni Dr. Falkenberg, aki valóban sok fáradsággal és buzgalommal néz utána, hogy élelem nélkül ne maradjunk. Kijelentette, hogy a cukor ára 7 kor. 20 fillér lesz, nem pedig úgy, amint egyes lapok írták.

— **Az UAC.** ma a Kath. Legényegylet helyiségeiben táncal egybekötött zenés tea-estélyt rendez. Oknaq van hínni, hogy egy minden tekintetben kedélyes, meleghangulatu összejövetele lesz ez a mulatni szeretőknek.

— **A Mozaik Kör Niobe** című vigjáték ugyanaz Strausz Oszkár zenejével mint Márvány-menasszony ösmeretes) kiűnő szereposztású előadásával f. hó 8-án. hívfőn kezdí meg a magyar kultúra terjesztését. (Ez alkalommal külföldi eredetű darabbal). A női szerepben Rosenbaum Dóra fog bemutatkozni, míg a férfi vezetésében Orthó Dániel. Az előadás, mely a Kör kimondottan tehetséges tagjainak első, egész estét betöltő darabban való bemutatkozása lesz, általános érdeklődésre tarthat számot. Az előadásnak, mely a színházban lesz, különös érdekessége, hogy mindegy összehasonlítású szolgál a műkedvelő és a hivatásos színész játéka közt.

— **Korláthelmeccs és környéke** érdekében intervenálunk Falkenberg miniszteri tanácsos élmezési diktatornál és elmondottuk, hogy mennyire vetőnag nélkül maradt ez a vidék. A miniszteri tanácsos ur, aki most jött vissza Romániából, azonnal intézkedett és ha az idő még egyszer összeszedné magát, a Helmeccs és környékebeliek még vehetnének az idén valamit.

— **Uj cukorárak.** (Prágai jelentés.) A csehszlovák cukorbizottság a pénzügy- és közzéllátásügyi miniszteriummal egyetértőleg a következőképen állapította meg: 1 kg nyag süveg 790 K, vagdatl süveg 820 K, kristálycukor K. 798, porcukor 788 K, kockacukor 826 K. Ezek az árak a kicsinyben való előadásán november havában lépnek érvénybe. Októberre ezeket az árakat 1 korona 50 fillére mérsékelték, vagyis az előadási ár lesz: nagysüveg 640 K, kristály 648 K, porcukor 638 K, kocka 676. A havi cukorfejadag november hó 1-től kezdve 1 és egy negyed kiló lesz. Jelenleg még nem tudjuk, hogy az új árak csupán Cseh- és Morvaországra, avagy Szlovenzskóra is vonatkoznak-e, minthogy az eddigi cukor megállapításoknál e tekintetben mindig megkülönböztetés történt. Legujabb közlések szerint a cukor árat hosszas tárgyalások után a minisztertanács ezeknél alacsonyabban szabta meg.

— **Változások a rendőrségen.** Dusek rendőrkapitány Beregszászra helyezték át. Utóda Fallm Ottó előbb ungvári, majd szőlősi főszolgabíró.

— **A városi felső kereskedelmi iskolába** a beiratkozások úgy a felsőkereskedelmi közép- és felsőosztályba, mint a kereskedelmi akadémia első évfolyamába nov. 5-én, szerdán kezdődtek (városi háza, 1 em. 3. sz. ajtó) és tartanak Czómor tanácsos hivatalos helyiségében délután 2–5 óráig. A helybeli tanulók bezárólag 8 ig, a vidékiek pedig 15-ig iratkozhatnak be. Az előadás nov. 12-én kezdődik. A tankönyvek egyelőre a régiek maradnak, mert a felsőkereskedelmi két osztályban teljesen a magyar tanrendszer alapján tanítanak, a kereskedelmi akadémian pedig kellő óraszámot biztosítottak a magyar előadások számára. A ruszin nyelv természetesen mindkét intézeti ágbán kötelező lesz és éppen az orosz nyelv könnyebb elsajátítása céljából a kereskedelmi akadémia első évfolyamából hallgatói számára az előadások bevezetéséül háromhónapos ruszin kurzus nyílik meg. A kik az első évfolyamra iratkoznak, négy középiskola elvégzését igazoló bizonyítványt, továbbá születési bizonyítványt, míg a folytatólagosan iratkozók csak a múlt évi végbizonyítványukat tartoznak bemutatni. Mindaddig, amíg a kereskedelmi iskola régi helyiségei fel nem szabadulnak, az előadásokat a gimnázium épületében tartják meg. Beiratkozási díj 60 K, tandíj később lesz megállapítva. — Az igazgatóság.

— **Rabbivalasztás.** Vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődött az ungvári izr. hitközség rabbivalasztása. Négy jelölt küzdött a rabbiallástért: Weber pöstyéni, Felner beléi, Ehrenreicht szilgyosomyói és Grünvald huszti rabbi, aki 432 szavazatot kapott, míg ellenfelei összesen 17 szavazatot kaptak.

— **Az imakönyve mentette meg a haláltól** Gurella Fedor 23 éves poroskó lakost, akit okt. 30-án két részeg barátja támadott meg. A fiatalember nem védekezett, mert nem is tudta, mit akarnak vele tenni, hiszen ő egy szót sem szökött nekik. Ezért a bajonetszurás fölőttlenül halalos lett volna, hogyha annak erejét az imakönyv föl nem fogja. Így a bajonetcnek előbb az imakönyvön kellett áthalatnia és a testben már csak kisebb kárt tehetett, de a nemes szervezék nem juthatott el. Gurella Fedort a kórházban ápolják.

— **Hardingot,** az Egyesült Államok republikánus elnökjelöltjét szept. 19-én felkeresették azok az amerikai polgárok, akik nem az Egyesült Államokban születtek, hanem felnőt korukban önként választák azt hazájuknak. Legtöbben voltak az olaszok, ezek után a magyarok következtek a legkintléteyeseb számban. Az elnökjelölt üdvözöl Medill Mc Cormick szenátor többek között ezeket mondotta: „Mi az öreg Európának jóformán minden népe közül valók vagyunk Amerikához való ragaszkodásunkban örvendezünk, hogy ez az ország s-gíteni fog a nemzetközi jog tervének megszerkesztésében s abban, hogy valami olyan bíróság létesüljön, a melynek révén igazságot lehessen szolgáltatni, — ahelyett az önkényes szerződés helyett, amit elhamarkodva készítettek s ami ha megmaradna, arra vezetne, hogy a birodalmakat megint erőszakkal tartás fenn, még akkor is, ha a szerződés teretől és támogatói azt akarták volt, hogy a békét tegyék azaz állandóvá, maradárdóva”. Harding válaszában öva inti Amerikát aitol, hogy beleavatkozzék Európa ügyeibe, mert ez megfontaná az Egyesült Államok különböző nemzetiségű polgárait. Csak úgy lesz képes Amerika a népek vezetésére felkészülni, ha előbb otthon biztos talaira áll az amerikai „Szabadság” szept. 21 iki száma ezt a jözüli megjegyzést fűzi Harding b szédjéhez: „Azt sürgette Harding, hogy amerikai voltában mindenkinek egygy kell olvadnia. S imé, Clevelandba visszautazóban már nem magunk külön kocsijunkban ütünk olaszok és magyarok, hanem tarkázva. Az olasz zenekar az egész uton recsegette a nótákat a füllükbe s az olasz magyar barátkozás, a testvérítés le jobb bizonysga, hogy türtük rendőttlenül egész Clevelandig”.

— **Megalakult az Egyesült Zsidópárt.** Az Egyesült Zsidópárt 37 delegáltja már megáította alakuló ülést. A választások eredménye: elnök Deutsch Jenő Nagyszőlös, alelnökök: Rothmann Lipót és Hausmann (Munkács). A szűkebbörű végrehajtó bizottság 65 tagból alakult meg.

— **Zürichben nem jegyzik a koronát.** Zürichben a börze tanácsa elhatározta, hogy az alacsony árfolyamra való tekintettel a koronát nem fogják jegyezni. Sokan ezt amerikai machinációnak tekintik. Mgyaz penzügyi körök szerint ennek a magyar közgazdaságra befolyása nincsen, mert magyar lebélyezett pénz külföldön csak kis számban van.

— **Középiskolák magyar osztályába** járó növendékeknek tanítását, esetleg corepetálását elvállalja Györke István ref. segédelekész. (Megyeház-ter 3. sz.)

— **Egységesítik a jogot. Szlovénkban az osztrák-magyar jogot, Csehszlovénkban a magyar büntetőjogot vezetik be. A szlovák jogászok gyűlése.** A múlt hét szombati és vasárnapján a szlovák jogászok nagygyűlést tartottak, melyen Fajnor unifikáció miniszter a jog egységesítésének szükségességéről beszélt. A gyűlésen a következő határozati javaslatot fogadták el: „A szlovák jogászoknak Pozsonyban megtartott értekezletük kívánja, hogy a Csehszlovénban érvényben levő polgári törvénykönyv, mielőtt annak szövege a szükséges javításokkal közzétételük, az egész köztársaság területén életbe léptessék”. A kereskedelmi és váltójog egységesítését nem kívánják, azonban büntetőjog terén a magyar büntetőjogot kívánják behozni megfelelő módosításokkal. Ugyanezzel a fáradsággal új törvényt is lehetne behozni.

— **Kinek mutatták meg legelőször a békeszerződéseket!** Tudva levő dolog, hogy a versaillesi békeszerződéseket előbb mutatta be a győztes antant Morgan amerikai pénzügye-lemnek, mint az érdekeit nemzeteknek. Kíváncsiak lehetnek olvasóink arra, ki hát az a Morgan? J. P. Morgan, apjának, az öreg John Pierpontnak halála után került a J. P. Morgan és Co pénzintézet élére, melynek ügyeit 1913 óta irányítja. Az 53 éves „ifjú” Morgan tizenkét esztendőig atyjának londoni irodájában dolgozott, de már esztendővel az öreg halála előtt társtulajdonosa lett a milliókban dolgozó cégnek. A Morgan cég igazi „fénykorát” a világháborúban élte. A világháború tette meg a földkereskedés legnagyobb pénzügyi központjának Morganék new-yorki irodáját. A háború kitörése után azonnal megkezdődött az európai hadviselő országok kormányainak kilincselése a Wall Streeten. Az első köicsönt, 12.000.000 dollár, Oroszországnak folyósították Morganék Hat hónappal a háború kitörése után, az angol kormány hivatalos kereskedelmi figyöknévé nevezte ki a Morgan céget. Ettől kezdve Morganék vásároltak mindent és fizettek mindent Nagy Británia részére az Egyesült Államokban. Az 1915-ik esztendő áprilisában Franciaországnak adott köicsönt 50.000.000 dollárt a cég és néhány héttel később az amerikai pénzügyi körök bevonásával, 500.000.000 dollár köicsönt folyósították a szövetséges, országok kormányainak. A háború derekán azt beszélték már, hogy a „fiatal” Morgan legalább megháromszorozta az „öregtől örökölt vagyonát és azt is rebesgették, hogy maga mögött hagyta már Rockefellert és ő ma a világ leggazdagabb embere. J. M. Morgan New York állam Irvington városában született az 1867-ik esztendőben és 1889-ben a Harvard-i egyetem végzte be tanulmányait. Ilyen egy igazi kapitalista!

— **Véres lakodalom Gerényben.** Lakodalom volt csütörtökön a szomszédos Gerény községben. Éjjel a táncolók közé bejtek Kozma Pál és Kozma András testvérek és véresre verték a táncosokat. Többen megsérültek, de legtöbbet kapott Kondorcsák Pál és Kahanecz Mihály, kiket a kórházba kellett szállítani.

— **Mibe kerül a hadsereg?** A csehszlovák köztársaság most közzétett költségvetése szerint a cseh-szlovák hadsereg 2400 millió koronába fog kerülni. Ezzel szemben a volt monarchiának a hadserege 400 millióba sem került. Ausztriának 30 ezer főnyi hadserege 1200 millió osztrák koronába került, tehát fejenként 40 ezer koronába, ami rendkívül összeg, tekintve, hogy itt csupán ellátási költségekről van szó, holott a régi monarchiában egy katonát ellátása fejenként átlagban 1000 koronába került, ebben azonban az összes dologi, erődítési, építési kiadások és hadianyag beszerzés is bennefoglaltatik. Németországban is 20 ezer márkánál többre került egy katonának a fenntartása.

BANGHA PÁTER

IMAKÖNYVE

CSINOS KIVITELBEN

50 koronáért

lapunk kiadóhivatalában megrendelhető. :-:

— **Minden nap** friss izletes hidegfelvágottak kaphatók az Ált. Fogy. Szöv.-ben Dayka Gábor u. 2. — **Értesítjük T. Tagjainkat,** hogy mindenféle finom likörök, cognack, — elsőrendű kefe, ecset és seprő-árúk érkeztek. **Általános Fogyszá-
tási Értékesítő és Hitelszövetkezet.**

— **Teljesen árva** uri leány gyermekek mellé, vagy a háztartásban való alkalmazására azonnali állást keres. Cím a kiadóhivatalban.

— **A magyar kath. főgimnázium** céljaira Markovszky Sándor 100 K-át adományozott.

— **Zempléni hírek.** (Saját tudósítónktól) A *Szlovénki jegyzői szövetség* igazgató tanácsa 1920 évi október 30-án d. u. 2 órakor Zsolnán a városház tanácstermében tanácsülést tartott, melyre az összes Szlovénki jegyzők hivatalosak voltak. Az ülésen letárgyalták az alapszabályokat és kimondták az országos jegyzői szövetség megalakulását. A jegyzők anyagi helyzetéről és egyéb sereleimről is folyt a vita, melyekhez csatlakoztak a különféle indítványok. Ez utóbbi tárgyalás meglehetősen viharos volt és hasonlított Jeremiás siralmához, amennyiben annyi panasza és siránkozás hangzott fel a jegyzők ajkairól, hogy ez nem férne erre a papírra, de az olvasó közönség megfeszített idegeire sem lenne jó hatással. Ha a jegyzői tanácsnak az ülésen meghatározott deputáció által a kormányhoz röptetett végző jalkijátása süket fülekre talál és október 15-én az összes szlovénki jegyző egyszerre leteszi a tollat. Szokatlan lesz a nagyon megsokszort sztrájkok között, de talán eredményes.

— **Szaporodik az öbbrések száma.** A miniszterium bekererte az egyházaktól és a felekezeti iskoláktól a kimutatásokat, melyekben a rokovinát fizetők és köteles napokkal tartozó hívek vannak névszerint részletezve. A miniszteriumnak nyilván szüksége van a törvényes megoldáshoz a részletekre, hogy ezáltal egy átlagot állapíthasson meg a jövőben az állam által megváltandó rokovinára és köteles napokra vonatkozólag. Tehát az egyházak és felekezeti iskolák is állami-félek lesznek, vagy talán inkább az államtól fizetett szervek.

— **Szülött, vérbeli hivatalnokok.** Október 2-án valahogy a szokottnál ámosabban ébredt fel a michalovcei adóhivatal és olyan gyászos üresség kongott a kis szobákban, mintha még ma is mindenszentek napja volna és a hivatal halottait gyászolná. Halottak napja volt és a hivatal valóban halottait gyászolta: 5 derék becsületességi hivatalnokot. Szegények meghaltak, a hivatalra néve nincsenek többé, elmentek, mert szerettek. Már jóval 9 óra után volt és a hivatalnokoknak még csak a lelkeik sem jöttek bucsut mondani. A szokatlan hiány arra serkentette az adótárnokot, hogy István bácsit, a szolgát lakásukra menesztette. Az öreg Esvány bátyánk bizony szalmával tért vissza, mert a hivatalnok urak szalásádói azt mondták, hogy még tegnap este elutaztak azzal a kijelentéssel, hogy tíz napi szabadságra mennek.

— **A hősök emlékezete.** A karolingi szerelmes hősöknek, Fioravantinak, Rizerinek, Uli-
viernek, — de miért menjek olyan messzire — Rinádnak, Orlandonak, Farragunak és a közép-kori pogány hősöknek: Marslinak és Agramantnak gyémántnál is ragyogóbb emlékkönyvét, a Lorántépszot olvasom. Olvasok Mandrikárdor, Agrikán tatár király fiáról, aki a trójai Hektor páncéljával harcolt. Olvasok Rógerről, aki varázspajzsát teszi tehetetienre a csodaszörnyet, Orkát. A hősöknek, akik jobb körülmények között, szerelmeseik közelében, csodaszőköökkel harcoltak, emléket állított a közös emberi bánulat. *Nevét, hőstetteit a franciának, a skótnak, a tatárnak megőrizte az olasz énekes, az olasz Ariosto.* Csak a mi korunk nem őriz meg azok emlékét, akik nem csodaszőköökkel, de rongyosan, félholtrafagyva, szeretteiktől távol álltak őrt mondjuk, a Kárpátokban, mondjuk, egy Szurmay generális alatt. Halottak estéje volt, senkisémet gondolt rájuk, mert ezek más időkben voltak félistenek, mint amilyen időket ma élünk. Mert ezek más nemzet fiaik voltak, mint amelyik itt ma uralkodik. Hősök, lesz még egy Ariosto, aki megépíti főséges emléketeket, aki korszort fon sírotok fájára, megcsókolja szentelt protokat, ti elhagytok, elfelejtett, átkeresztelt, megdicsőült szegény magyar hősök!

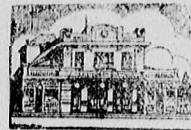
Schweighoffer-

ZONGORA eladó

özv. Russaynéál, Szobráncon.

Nyomatott Földeski Gyula könyvnyomdájában, Ungváron.

SZÍNHÁZ.

A *Cigánygrófnő* a szezon bombasláger operetteje nem hozta meg a kívánt kassza: ikert. Az előző operettek, melyek pedig világhírré jöttek ide, az előzetes hírlapi jelentések szerint pompás táncokat, szenzációs toaletteket stb. ígérték, majd minden esetben csalódást okoztak s bizalmatlanná tették a közönséget. A bemutatott ezért nem jelentett felt házat. A következő napok előadása meg az előzetes kommunikéik miatt nem ment felt ház előtt. A kommunikéik jelentése szerint a darab ugyanis „bombasláger”, „az utolsó 20 év legkitünőbb, legszele-
esebb librettojú darabja”, a táncokat Perényi és Dezső válvettett buzgósággal tanította be és egyéb ehhez hasonlók. A premis közönsége, bár a Cigánygrófnő csakugyan elsőrangú darab, de csak a kommunikéik szerint áll föltötte az utolsó 20 év operette termékének, nem vitte olyan kitünő híret a darabnak, mint azt egy oly kitünően beharangozott darab előadása után gondolni lehet volna. A színház igazgatója végre meggyőződhetik, hogy sikert, zsúfolt, vagy legalább is felt házat csak értékes darabbal (melynek nem föltétlenül szükséges operettnek lenni) érhet el.

A romantikus témát Martos B ztos kézzel, kipróbált technikával, perdülő eszelekvénnyel gerinces darabbá építi. Tele vérbeli szerepekkel, ötletesen közbeekelt vidám jelenetekkel. A zene az átlagosnál szélesebb alapokra fektetett. Lígány ömlő melodiai, a patgottó táncmuzsika az első-közé emelik szerzőjét. A magyaros dalmitövumú énekszámok különös értékei a finom hangszere-
lést, zenei ötletekben gazdag paritürának. A Cigánygrófnő Balázs Rózi volt. Éneke, erősen átértett játéka, hódítóan elegáns toaletteji magyarázata nagy sikerének. Pogány Klári a cigány Panna szerepében tánc és színjátszóképeségeinek legjavát nyújtotta, kiaknázza szerepe minden kedvességét. Horváth Káimán mint Laci cigány nővelte a hegedős Ráczok dicsőségét. Sáfár Sándor szárnyaló tenorhangjával, finom színjátszó eszközeivel tette teljessé sikerét. Kun Dezső kiváló karakterizáló képessége teljes erővel juttat. Dezső Vilmos egyéni szeretetmélítőségával alakította szerepét, melyben az író szellemességének volt hordozója.

A méréskelt helyáru s az ünneppapi előadások megjatszására több gondot kérünk fordítani.

A *Varázskeringő* keddi reprize a legsiker-
teljebb előadások közé sorolható. Az előadással kapcsolatosan kérjük, miért kell a legkitünőbb előadást, vagy darabot a szereposztással önkre tenni? Miért van az, hogy a tarsulat értékesebb tagjait mellözve operában, drámában, operettben, vígjátékban egyaránt szerephez juttatnak egy olyat, kinek színjátszóképesége a diákhely kritikáját sem bírja ki.

Szerdán Sardon történelmi háttérű darabja a *Boszorkány* került színre. A felvett téma a fel-fogás, átélés folytan kitünő darabot eredményez, mely itt-ott félremagyarázhatatlan tendenciával tülrealizált. A Krisztus képe előtti jelenet kissé brutális, bár határozottan meg van lélekani indokoltsága. A boszorkány sok esetben az írónézetének szócsöve. A boszorkány Fekete Irén volt. Alakításában mindvégig meg volt az élet-szerítéség emelkedő megjelenítés. Zilahy János alakítása gondosan tanulmányozott. Falus Erzsébet tulerős színekkel alakította szerepét. Horváth Káimán alakításából hiányzott a külszines kegyesség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Botfalvai erdőgazdák. Saját érdekükben küldjék be hozánk egyik tagjait, aki az erdő helyi viszonyával a legismerősebb. Szóval való megbeszélés után a felvett kérdésre a legpontosabb feletet fogják kapni.

Egy jókarban lévő, ZONGORA

DÖRR gyártmányú

eladó. Értekezni lehet KOMJÁTHY L. fényképészeti műtermében, (Megyeház-tér 4. szám alatt.)

Termő szőlőt, kertnek alkalmas földet

(lehet az gyümölcs-fával is), keresek bérletbe vagy az évi

munkákért részbe. — Ajánlatot a kiadóba kérek.